

СТАНОВИЩЕ

За дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен “доктор”

Автор на дисертационния труд: ас. Христина Тодорова Чобанова-Ангелова, докторант на самостоятелна подготовка по професионално направление Филология, докторска програма Семитско-хамитски езици – арабски език към катедра „Арабистика и семитология“, ФКНФ, СУ “Св. Климент Охридски”, област 2 „Хуманитарни науки“, професионално направление 2.1 „Филология“, учебна дисциплина „Арабски език“

Тема на дисертацията: СОЦИОЛИНГВИСТИЧНИ ЕЛЕМЕНТИ НА КОМУНИКАТИВНАТА КОМПЕТЕНТНОСТ ПРИ ОВЛАДЯВАНЕТО НА АРАБСКИ ЕЗИК ОТ БЪЛГАРИ

Рецензент: проф. д-р Дияна Янкова, департамент “Чужди езици и култури”, Нов български университет, София

Биографична справка:

Христина Чобанова-Ангелова има придобита Магистърска степен от специалност “Арабска филология” на СУ “Св. Климент Охридски” през 1985 г. От 1989 г. е щатен преподавател в катедра “Арабистика и семитология” на СУ “Св. Климент Охридски”, като е водила курсове Практически арабски език, Арабска диалектология, Сирийски диалект, Египетски диалект, Преподаване на арабски език като чужд в бакалавърската програма, както и Симултанен превод (арабски – български – арабски) в магистърската програма. Докторантката има и опит в преподаването и в други ВУЗ-ове в страната и чужбина, като напр. в Лятната арабска езикова школа във Вермонт и Калифорния, САЩ, в езиковата школа на АРАБИС – ЕКОН ООД, София, в НБУ, в Бургаския свободен университет. Има и опит като редактор и преводач-говорител в редакция “Предавания за арабските страни” на БНР. Специализирала е в колежа “Мидълбъри” във Вермонт, САЩ, в катедра “Арабистика и Семитология” на университета “Комплутенсе” в Мадрид и в СУ „Св. Климент Охридски“. От м. април 2018 г. е докторант на самостоятелна подготовка към Катедра „Арабистика и семитология“, ФКНФ, СУ “Св. Климент Охридски”.

Публикации по темата:

Христина Чобанова-Ангелова представя 9 разработки по темата; 5 от тях са доклади на конференции и семинари в страната и в чужбина, а 3 са статии (1 в съавторство) и един учебник (в съавторство). В тях докторантката изследва различни аспекти на социолингвистичната компетентност по арабски език при българи, изучаващи езика, както и интегрираното преподаване на езиковите компоненти на социолингвистичната компетентност. Една статия е посветена на изследване на парадигмата и функциите на показателните местоимения в съвременните арабски диалекти в синхронен и диахронен план.

Авторефератът отразява вярно структурата и съдържанието на дисертационния труд и включва подробна справка за приносите на работата.

Актуалност на дисертационния труд: Дисертационният труд на Христина Чобанова-Ангелова - с обем от 331 стр., четири глави, списък с ползвана литература и приложения – е посветен на изследване на езиковите компоненти на социолингвистичните елементи на комуникативната компетентност по арабски. Проблемът се разглежда от две перспективи: от тази на нормата и на узуса, като корпусът на изследването включва от една страна заложените в най-разпространените учебници за преподаване на арабския език като чужд елементи на комуникативната компетентност, а от друга - същите в езиковата продукция на изучаващи арабски език неестествени носители на езика в симулирани условия на комуникация. Хипотезата е че преподаването на книжовния вариант на арабски, заложен в изследваните учебници не предоставя необходимите езикови компоненти, които да способстват придобиването на комуникативната компетентност у обучаемите. Целта на изследването е да се разработи и представи подходяща скала за градиране на формулите и фразите за изразяване на социолингвистичните елементи на комуникативната компетентност по нива, съобразено с особеностите на изучаване на арабски език от българи, като по този начин да се оптимизира преподаването му. Това представлява актуален проблем в областта на чуждоезиковото обучение поради това, че не е изследван в детайли, като същевременно се наблюдава засилен интерес от политическа, икономическа и социална гледна точка към изучаването на арабски в световен мащаб. Открояват се специфичните аспекти на преподаването на арабски език като чужд, при който процесът на развиването на комуникативните умения, за разлика от други езици, се характеризира с особени проблеми, произхождащи от състоянието на диглосия. Резултатите на такова изследване са от особена важност в обучението по чужд език. Следователно, изборът на тема е

определен от актуалността на разглежданата проблематика в теоретичен и практически аспект, както и от липсата на подобно задълбочено изследване.

Запознатост с анализирания научен проблем и преглед на литературата:

Дисертационният труд на Христина Чобанова-Ангелова представлява задълбочено изследване на научната проблематика и е написан на български език, което е в полза и на българската лингвистична общност. В библиографията са включени достатъчен брой източници, като подборът отговаря и на качествени критерии. Анализът на научната литература несъмнено показва, че докторантката е добре запозната с изследваната материя. Прави се преглед на актуалната литература и се показва добро познаване на проблема. Прави впечатление и цитирането на български учени, които работят в тази област.

Съответствие между цели и задачи и избраната методика на изследване:

Целта на дисертацията е да се анализират основните елементи на комуникативната компетентност, да се предложи скала за градацията им и впоследствие методата на преподаването им, както и да се разработи система от упражнения за оптимизиране на обучението. За постигане на целите Х. Чобанова-Ангелова избира да приложи предимно квалитативен подход на анализ, който е описан по-горе. Убедено може да се каже, че поставените цели и задачи са напълно постигнати и правилно обосновани в резултат от използваната методика за изследване.

Научно-приложни приноси на дисертационния труд:

Дисертацията съдържа научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в областта на преподаването на арабски език като чужд. Не са правени изследвания, които са основани на такъв смесен корпус в областта на арабистиката, както и не е предлагана разработка, която да градира езиковите методи на изразяване на социолонгвистичната компетентност. В резултат на изследването Христина Чобанова-Ангелова извежда съществени изводи и откроява няколко основни приноса към развитие на теорията за комуникативната компетентност и към теорията, практиката и обучението по арабския език като чужд.

На базата на проведените в рамките на изследването два експеримента, чиято цел е да се открият проблематичните аспекти при употребата на социолонгвистични компоненти от български студенти и посочат необходимостта от научен подход при

подбора и класификацията на компонентите на езика според нивата на преподаване, се предлагат конкретни начини за постигането на тази цел. Също така е изработена скала за градиране на тези езикови компоненти. С цел оптимизиране на обучението се предлагат и комуникативни упражнения.

Препоръки и критични бележки: При бъдещо публикуване на дисертацията е препоръчително да се съкрати доста подробната част за методиката в чуждоезиковото обучение. Също така, при подбора на корпус липсва ясна обосновка: защо точно този корпус е избран, как са подбрани конкретните фрази, и т.н.

Добре е да бъде изяснено дали класификацията на списъците на типовете социокултурни и модални фрази е авторска или е основана на предишни изследвания.

Бих посъветвала докторантката да обърне повече внимание на хронологичната подредбата на автори с няколко публикации (напр. Бадауи), както и на правилното транскрибиране на български език на чуждестранните автори (напр. Regan, Bishop, Thiede).

Заключение: Всички препоръки имат за цел да допринесат за оформянето на по-добър текст и анализ и в никакъв случай не омаловажават труда на докторанта при обработката на изследвания материал и постигнатите резултати. Давам висока оценка на научно-изследователската дейност на докторанта и смятам, че разработката е много сериозен, значим труд, който определено има качества на завършена дисертация и отговаря напълно на изискванията за чл. 27 от ППЗРАСРБ. Убедено давам своята **положителна оценка** за дисертационния труд на Христина Чобанова-Ангелова и предлагам на научното жури да гласува за допускането ѝ до избор от Академичния съвет на СУ „Св. Кл. Охридски“ за присъждане на образователната и научна степен “доктор”.

23.04.2019 г.

проф. д-р Дияна Янкова

Департамент “Чужди езици и култури”
Нов български университет